

Kézfogások. Országhatárokat átívelő baráti szorítások. Azonos politikai, társadalmi, gazdasági célért, a szocializmus felépítéséért küzdő népek összefogása Közép-Európában. Baráti szálak, emberi kapcsolatok, kis és nagy kollektívák kooperációja jellemzi Bulgária, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Lengyelország, a Német Demokratikus Köztársaság, Románia, a Szovjetunió és hazánk népeinek hétköznapi, barátságos, turista-utak hálózzák be ezt a kontinensnyi földdarabot; üzemek, vállalatok, termelőszövetkezetek, tudományos intézetek, egyetemek, művészeti csoportok együttműködése, közös munkája gazdagítja az ismerkedés térképét.

A politikai közös erővonala, a gazdasági nehézségek kollektív megoldásának erőfeszítései, a kulturális élet színes képének fölmutatásai mind-mind összekötnek bennünket, de az igazi kapocs mégis az egyes emberek személyes ismeretése, a megélt élmények varázsa, a fényképalbumok által földérezhető emlékek, az országhatárokon átszálló levelek sokasága. Jelzik a baráti kapcsolatok, a tartós ismeretségek folytonosságát. S ezek a testvéri parolák erősítik nap mint nap a szocializmust építő országok közös sorsát, azonos céljait, hasonló örömeit és nehézségeit. Ezek a kézfogások hitelesítő pecsétjei az internacionalista barátságoknak, népeink testvériségének.

Találkozások a Tisza mentén

beszél magyarul, nálunk pedig a jelzett terület művezetője, Kovács István, jugoszláv állampolgár. Ada mellett, Pecelón született, szerb iskolába járt, tehát anyanyelvén beszélt a nyelvet. Az is tény, hogy Vajdaság területén, a kifejezetten szerbül beszélők is nagyon sokat megértenek magyarul, csak a beszéd meg nehezebben.

Az adai kollégákat név szerint ismerjük, öntödéjük vezetője Svojec Pavle, a termelési főnök Dragutin Jelenic és még sorolhatnám jó néhányukat, akikkel keresztneven szólítjuk egymást, mint régi barátok, csak egyszerűen Palikám, Imruskám, Dragán vagy Károlykám.

De nemcsak szakmai dolgokról beszélgetünk. Felmerül a politika, gazdasági életünk nehézségeit, az anyaghidányok, energia-kereslet és árullatás, az inflációs, az import, hiszen nagyon sok közös vonás van életünkben.

Életszínvonalunk is nagyjából azonosan alakul. Összehasonlítjuk a keresetünket, és hogy mire költjük. Furcsa számunkra, hogy ők régi dinárban, tehát milliókban beszélnek.

Az ilyen baráti találkozásokhoz a fehér asztal is hozzátartozik. Ismerjük egymás családját, privát érdeklődési körét, kedvtelését, ki mivel tölti szívesen a szabad idejét. Mi a kedvenc ételle, itala, és azt, hogyan készíti el. És például a Sárján, amíg az étel fő, ki-ki kedve szerint tölti az idejét. Ha jó az idő, lehet napozni, fürödni, pecánizni vagy sakkozni, asztaliteniszezni, focizni és fokkalabdázni vagy éppen a szakácsnak segíteni, izlelgetve a készülő pörköltet. A programunk végeztével értékeljük találkozásunk hasznát, szakmai és baráti szempontból egyaránt, majd azzal búcsúzunk, hogy a jövőben ismét találkozunk.

GAZDAGH KÁROLY
Szegedi Kéziszerszámgár

Odesszai látogatásomat még annál is több bonyodalom nehezítette, mint amit a téli utazásoknál már megszokhattam. December elején, az itthoni szokatlanul zord időjárás miatt, nem tudtam időben feljutni Budapestre, a gép később indult, hazafelé pedig menetrenden kívül Belgrádban is leszálltunk... Nem először jártam a Szovjetunióban, de Odesszában eddig nem voltam, és az újjal való ismerkedés mindig várakozásteli izgalmat jelent számomra. Az előre jelzett időpontnál mintegy 25 órával később, éjjelkor érkeztem meg testvérvárosunk repülőtérére. Természetesen senki sem várt, nem várhatott, hiszen nem tudhatták, hogy mikor is érkezem. Az INTURISZT segítőkész ügyeletesének köszönhettem, hogy rövid időn belül eljuttattam az Odesszai Állami Mecsnyikov Egyetem előkészített vendégszobájába.

A másnapi meleg fogadtatás az egyetem számítóközpontjában már feleltette az utazás fáradalmait. Néhány napos látogatásom fő célja a közös szakmai-kutatási munkaterv kialakítása, tartalmának meghatározása volt. Ez természetesen alapos előkészítést feltételezett, és azt, hogy kölcsönösen megismerjük a kutatókollektívák érdeklődési területeit, a számítástechnikai felszereltséget. Két témakört jelöltünk ki. Tanulmányozzuk a számítástechnikai alkalmazási rendszereket, programok kifejlesztésében alkalmazható „gyártási eljárások”, a technológizálhatóság kérdéseit. Ezeknek az eljárásoknak igen nagy a gyakorlati jelentősége. Manapság ugyanis minden program „egyedi” darab”-nak tekintendő, és ezért előállítási ideje hosszú, költsége viszonylag magas. A „sorozatgyártás” sokkal olcsóbbá

A „napfényes Odessza” lépcsői

tehetné az ilyen „termékek”-et. Figyelmünket elsősorban a nagy adattömegekkel dolgozó, ember és gép közötti párbeszédet megerősítő eszközökre koncentrálnak. Az ember-gép kapcsolat és a hatékonyság második témánkban is fontos szerepet játszik: a jövő szakembereinek számítástechnikai képzését csak korszerű eszközök szolgálhatják igazán. Az oktatási-kutatási célú párbeszéd rendszerének jelentősége, hatása ezért felbecsülhetetlen, annak ellenére, hogy megtérülésük csak áttételesen és hosszabb távon érezhető. Az első témában és annak oktatásában is a Mecsnyikov Egyetem számítóközpontja jár az élen, a másodikban — beleértve a területi számítóközpontok kialakítását és az ezzel kapcsolatos fejlesztőmunkát — a JATE Kalmár László Kibernetikai Laboratóriuma gyűjtött össze több tapasztalatot.

Bár idők nagy részét szakmai kérdések kötötték le, találtam módot arra, hogy egy kicsit megismerkedjem a várossal, benyomásokot szerezzek lakóinak mindennapi életéről. Minden külföldi utamon hosszú sétákat teszek olyan városrészekben is, amelyeket az idegenforgalmi túrákon nem érintenek. „Napfényes Odessza” (a helybeliek gyakran nevezik így) megmutatta több arcát: a tenger felől érkező súlyos ködöt, a zuhogó esőt, a sűrű hőséset — és a ragyogó napfényt. Új ismerőseimmel végiglátogattuk a nevezetességeket, többek között a tengerparti palotásort, az Eizenstein filmjéből emlékeztető lépcsőket, a hatalmas modern kikötőt. Az Operaházban, amely szegedi testvérel ellentétben (tudomásom szerint tervezőjük ugyanaz az építész) teljes pompájában szolgálja a zenei életet, izlaltot kaptam az ukrán nemzeti opera szépségeiből. De megtudtam azt is, az odesszaiak fájjalják, hogy nincs (a katakombák miatt nem is nagyon lehet) közlekedésüket megkönnyítő metrójuk, hogy időnként gondjaik vannak az édesvízellátással. Élményeimet elmélyítette Vitalij Nikiforovics Lavriknak, a számítóközpont akkori vezetőjének: családijánál eltöltött

estém. Igazán megható fogadtatás volt az akkor 6 éves Ljalecska (első zeneiskolás) által zongorán előadott magyar tánccs, élte egyik első produkciója. A sokfogásos vacsora pedig igencsak „magyaros” vendégszeretetről árulkodott, persze orosz és ukrán ételkülönlegességekből, italkból összeállítva, az elmaradhatatlan, kitűnő teával fűszerezve. Az oldott beszélgetés, a hangulat közvetlensége megerősítette bennem azt az érzést, hogy barátok között vagyok.

Szakmai kapcsolatainknak nagy lendületet adott Vitalij hosszabb szegedi tanulmányútja, melynek írásos terméke már közös cikk, és a munka folytatásának részletesebb vázlatát volt. Azt hiszem, laboratóriumunk munkái, a számítástechnikai oktatás, az alkalmazás és kutatásfejlesztés terén elért eredményeink kiválták látogatónk elismerését. Szűkebb szakmai kérdésekről folytatott beszélgetéseinket, a szemináriumokat gyakran követték intenzív nyelvórák: Vitalij kitűnő tanuló, kisebb fiam jó magyar nyelvtanárnak bizonyult, míg én orosz nyelvű anyagok elkészítéséhez kaptam komoly lektori segítséget.

Az elmúlt nyáron aztán a Lavrik család három tagja meghívásunkra Szegedre látogatott. Hosszú lenne felsorolni a közös élményeket. A fehér-tói madárparadicsomban tett kirándulástól a gasztronómiai tapasztalatcseréken át a népszerű „pupucok” világbajnokságáig, amelyen Csermasencev győzelme őszinte örömet szerzett vendégeinknek. Kapcsolataink így tehát Odesszával, odesszai barátainkkal mind színesebbek és szorosabbak lettek, messze túllépve a hivatalos és a szakmai kereteket. Kölcsönösen tanultunk és tanultunk egymástól, a közösen végzett munkában barátokra teszünk szert, ami legalábbis eredményekkel, de lehet, hogy több is annál.

DR. HUNYA PÉTER

tud. főmunkatárs,
a Kalmár László kibernetikai laboratórium vezetője

Fölvillanó arcélek, kézfogások emlékei

Ahogy hideg télen fölmelegítheti az embert egy nyári nap — akár egyetlen pillanat — előhívható emléke, úgy járják át a testünket jóféle bizsergések egy-egy régebbi utazás fölvillanó képei nyomán. Egy bevésődött arc, feledhetetlen mondat, olykor egy kézfogás emléke elég az újabb átéléshez.

Az íróféle inkább ilyesmit gyűjt: szavakat, mozdulatokat, kézfogásokat. Az emberre kíváncsi, nem az utazási irodák ablakából hívogató mesés sziklákra, tintakék egkekre.

Így voltam ezzel magam is több romániai utamon.

Amikor úgynevezett hivatalos úton, írószövetségi küldötként jártam kint, a találkozásokat esetenként bizony a protokoll véletlenjei szabták meg. Legtöbbször mégis szerencsésen.

Kolozsvárott például Dumitru Radu Popescuval (akkor a helyi íróegyesület, ma az országos szövetség elnöke) ebédeltünk. Tudtuk, hogy jó író, a találkozás előtt mégis éreztem némi szorongást: tud-e rólnak valamit egyáltalán? Folyóiratunkról, azokról az összeállításokról, amelyek valóban őszintén kívánják szolgálni a két irodalom, két nép közeledését?

Tudott mindenről, sőt: emlékezett, hogy egykor, magyarra fordított novellája melyik számunkban jelent meg. Kedves volt, örömmel fogadott bennünket, egyetlen zavar adódott: D. R. Popescu alig tudott beszélni, még lélegzetet venni is, két napja rettentő nátha kínozta. Ebédjét elosztottuk Kányádi Sándorral, tréfálkozva a fura helyzetben. Búcsúzáskor legújabb könyvét ajándékozta, ilyen ajánlással: „...a nátha elmúlik majd, a barátság nem...”

Marosvásárhelyen éppen fordítva történt a dolog: a magyarul is jól beszélő Dan Culcer (a Vatra című folyóirat szerkesztője, kitűnő esszéista) elterítette bennünket a protokoll szabta útról. Főszerveztöm, Vörös László némi agodalommal nézett vissza a kávéházi asztalnál felejtett hivatalos tolmácsra, Dan azonban csak legyintett: — Semmi baj! Van rokona az öregúrnak Vársárhelyen, majd eltölti az időt.

Financ (és asszony) nem látta szilvórium került elő egy hatalmas biblia mögül, aztán a könyv a helyére állt, s eléje ismét a kép, amelyet csak most vettünk szemügyre: Petőfi arca nézett ránk,

úgy, ahogyan Orly Petrichre valamikor, vékony bajusszal, tüzes szemmel a kihajtott fehér gallér fölött.

Sodálkozásunkra Culcer ezt mondta: — Édesapám az az Alexander Culcer volt, aki a vegyes bizottság magyar és román tagjaival kereste Petőfi sírját a fehéregyházi síkon... Akartok látni valami egészen érdekeset?

Visszalépett a könyvszekrényhez, újabb vastag kötetet emelt ki, elént tette. Jobban megrészegített a látványa, mint a Háromszékből eredt pálinka.

Egy Petőfi-kötet feküdt előttünk, az Összes Költemények 1847-es Emich Gusztáv-féle kiadása...

Bukaresti barátaink ragaszkodtak hozzá, hogy este mindenki üljünk be az Irók Háza vendéglőjébe. Koszt és társaság kitűnő, mint mondták. Ha szerencsénk van, a minden magyar író által nagyra becsült, nagyszerű költő, Eugen Jebeleanu (jelentős magyar költők legjobb fordítóját) is ott találjuk, egy palack vörös bor mellett. (Jebeleanu egyébként nemrég kapott magas magyar kitüntetést, ugyancsak mindannyiunk öröme.)

Szerencsénk volt. A költő nem csupán örömmel fogadta bemutatásunkat, de meleg kézrázások után helyet készített asztalánál, intve a pincérnek, hozzon további palackokat. Még állva az asztal mellett, nyomban a bemutatkozás után, ezt kérdezte:

— Hogy van Illyés Gyula? Nagy író, nagy ember... És ő nemcsak a tiétek, mindnyájunké, európaiaké...

A mondatot pontosan megjegyeztem, őrzöm. Fájdalom, ma már múlt idejűvé kell formálnunk, de nem tudjuk. Nem is akarjuk. Mert Illyés tanítása, hite, igazsága — miként Advé, József Attiláé, Németh Lászlóé, vagy Petru Grozáé, Jebeleanu — mindéig elevenen tartandó parázs, amelynek izása mellett két nép fiai melegedhetnek.

ANNUS JÓZSEF,

író, a Tiszatáj főszerkesztő-helyettese

